

כולל רב פעלים "בן איש חי"

בית כנסת קירבוץ גלילות

נוסד 1975 רז"ה האזנים זיג"ר 5 ראשלי"צ

בראשות הרח"ג חנן קבלן שליט"א
יוצא לאור ע"י אברכי הכולל הי"ו

מפטירין: "השמים כסאי"
שבת ראש חודש / א"א צדקתך
יעלה ויבוא / אתה יצרת
ביום ה' בערב אומרים "ברך עלינו"

פרשת נח

הדלקת נרות: 16:31
מוצאי שבת: 17:27
מוצאי שבת ר"ת: 18:03

לפתוח את הקשר!

השורש והבסיס לכל החטאים, בין אם הם בין אדם לאלוקיו ובין אם הם בין לחברו, הוא חולי השליטה. האדם רוצה לשלוטטטט!!! חולי השליטה שפוגע בקשר שבין אדם לאלוקיו, הופך לקטלני ביחס שבין אדם לחברו.

כל כעס שלנו, כל יציאה מפרופורציה, כל קנאה, זעם, או תחושת ריחוק שאנו חווים - קורים אולי בגלל משהו חשוב, ריב על שדה או כל סיבה כזו או אחרת, אבל עלינו לזכור שהסיבה הגלויה היא רק הניצוץ שהיה נגמר מאליו, אם לא היו לנו תחושות עמוקות של דחיה וצורך בשליטה, שהם הדלק וחומר הנפץ.

התרופה לצורך העמוק הזה של השליטה שמקנן בתוכנו - נמצאת ברובד יותר עמוק. התרופה היא אהבה, - אהבה מאפשרת לנו לשחרר את הצורך לשלוט, גורמת לנו לאבד קצת את הראש והרצינות, נותנת לנו להתחבר, להחליק, להעביר שלא כל דבר הוא איום על מקומנו, אהבה היא תחושת שייכות. אנחנו לא מקנאים במי שאנחנו מרגישים שייכים אליו והוא שייך לנו - אנחנו שולטים בנעימות דרך האהבה ובנוסף מקבלים גם שליטה.

גם חטא אדם הראשון והנפילה שלו התחיל מחוסר בתחושת אהבה. הכל מתחיל בזה שהנחש אומר לו, האמת ד' לא בדיוק אוהב אותך, המצוות, זה לא מדאגה עמוקה לך. הפוך, הם לרעתך - הנחש אומר " כל אומן שונא בני אומנתו" - יש תחרות בינך לבין אלוקים, וה' לא אוהב ... וזו התחלת הנפילה.

הבטחה של אהבה, בכוחה להוריד את הצורך בשליטה - בנאדם לחוץ חייב שליטה, אם הוא מרגיש סיכוי לפגיעה. אבל כשאדם מרגיש שהוא נאהב, מוגן ורצוי, הצורך בשליטה ובכח נאבד מאליו.

המשוואה פשוטה יחסית - ככל שגדלה תחושת האהבה - הנינוחות משתלטת על האדם. הצורך והרצון להילחם ולהשיג, פשוט מתפוגגים. אם אנחנו רוצים להרגיע ולהירגע, לבטל מאליו כל סכסוך ומריבה, צריך להרגיש כמה עמוקה היא האהבה. בואו נלמד להרגיש את אהבת ה' והעולם אלינו, את אהבת האחר. (הרה"ג ניר אריאל שליט"א)

בפרשה שלנו, החברה האנושית מתדרדרת לכאוס מוחלט, לתוהו ובוהו שאינו מאפשר חיים בעולם. הם גוזלים והורגים אחד את השני, עד שמגיע המבול שהורג את כולם...

אתם זוכרים מהפרשה הקודמת את קין והבל - שהם שורש החטאים בין אדם לחברו? - אני רק יזכיר שרבותינו אומרים שקין והבל רבו איך לחלק את העולם!! שני אנשים במרחב העצום הזה, שמיליארדים של בני אדם עוד לא הצליחו ליישב חצי ממנו, שני האנשים ניצבים לבדם מול כל הישימון - והם רבים איך לחלק אותו.

שימו לב: הפירוש הזה קצת מוזר, זה נכון שלומדים אותו מהמילים - ויהי בהיותם בשדה -שהוויכוח היה על שדה, אבל אני שואל את עצמי למה רבותינו הגיעו לדרשה הזו? הרי במקרה שלנו, הכל כתוב בתורה במפורש: ריב קין והבל היה בגלל שקין והבל הקריבו קרבן, וה' קיבל את הקורבן של הבל ואת מנחתו, ולעומת זאת לא קיבל את קין ואת מנחתו. זה ממש פשוטו של מקרא - אז מה נדחף פה הסיפור של השדה???

התשובה היא שהמריבה על השדה היא התוצאה, הקש ששבר את גב הגמל, החיכוך הקל שהדליק את הניצוץ - אבל גודל הפיצוץ מעיד על גודל מאגרי חומר הנפץ שישבו למטה, והחבית הענקית הזו מוזנת מתחושת הדחיה של קין, ממאגרים של מחשבות שחורות שה' לא אוהב אותן, והעולם לא מקבל אותן...

כהערת אגב, יש מפרשים שהשדה הזה הוא בית המקדש, וכל חיכוך בו, כמו המצב בימנו, מצית את האש, הקנאה העמוקה בעם ה', מציפה את מי שדבק בדרכו של קין - שנאת רצח, לעם שה' אלוהיו עימו,

חטאו של קין קשור לחטאו של אדם הראשון, אדם הראשון לא נאלץ להתמודד עם מישהו אחר, וכשהנחש מצליח למכור לו, שיבוא היום והוא יהיה אלוקים לעצמו. הדמיון הזה מספיק לו לאבד את הראש, ולמרוד באלוקיו, בוראו מטיבו ואוהבו ציווה אותו. אז איך אתם חושבים שהבן שלו יתנהג כשמישהו עוד יעמוד בדרכו...

"אלה תולדות נח נח איש צדיק תמים היה בדורותיו":
בפרשתנו קוראים לנו על דור המבול שחטא לפני ה' ובראשו עמד צדיק ונח שמו כמו שנאמר: "אלה תולדות נח נח איש צדיק תמים היה בדורותיו את האלוקים התהלך נח". והנה בגמרא במס' סנהדרין (דף קה): מובא מחלוקת האם נח היה צדיק דווקא בדורותיו או שמא בדורות אחרים לא היה נחשב לכלום?

יוצא שלפי כל הדעות נח בדורותיו ודאי היה צדיק, א"כ מדוע לא נחשב המבול מבני דורו? ועוד יותר קשה מדוע נקרא המבול על שם נח, כמו"ש (ישעיה נד, ט): "כי מי נח זאת לי אשר נשבעתי מעבר מי נח". אלא, שמנח ניתן ללמוד יסוד עצום ונפלא כמו שהגמרא אומרת שנח היה מוכיח את דורו בדברים כלפידי אש ואשר על כן יתכן שעצם צורת הוכחה זו היא אשר גרמה את התרחקותם של בני דורו מלהתקרב אל האמת, ואולי אם היה מדבר עמם בלשון רכה בחסד וברחמים היו משנים את התנהגותם ושיבים אל דרך הישר, ומכיוון שנח לא נהג כן, מייחס הקב"ה את המבול אל נח כי לא נהג כמו אברהם אבינו שהתנהג בנועם ובחסד עם בני דורו, וזה אשר כתוב "את האלוקים התהלך נח", היינו שהיה מתהלך עם בני דורו בשם אלוקים שהוא מסמל את מידת הדין, ולא כמו"ש (משלי ג, יז): "דרכיה דרכי נעם וכל נתיבותיה שלום". (הו"ש של חסד)

"ויזכור אלוקים את נח ואת כל החיה ואת כל הבהמה אשר איתו בתיבה": בפרשת השבוע מסופר על הטיפול המסור שנתן נח לבעלי חיים שהיו איתו בתיבה, לכל אחד מהם הוא הכין את האוכל המיוחד שהוא אוהב, וגם הקפיד לתת להם לכל אחד בשעה שהוא רגיל לאכול שלא יצטרכו להמתין, עד שאמרו חכמינו שפעם אחת איחר ולא נתן לאריה את האוכל בשעה המדויקת, והאריה נתן לו הכשה ברגליו.

ומקשה רבינו האור החיים הקדוש על המילים 'ויזכור אלוקים את נח ואת כל החיה', שאם הקדוש ברוך הוא זכר את נח בעצמו, מה צורך עוד בזכרון החיה והבהמה???

ומתוך, שהפסוק בא ללמדנו, שהכתוב זכר את נח וריחם עליו, רק בזכות שהוא טרח עם החיה והבהמה בתיבה.

דבר נוסף, הגמרא אומרת שלאדם הראשון ובניו היה אסור לשחוט ולאכול בשר של בעלי חיים, ורק לנח ובניו הותר לאכול בשר. ולכאורה מדוע דווקא זכה נח להיות זה??? אלא היות שנח טיפל בבעלי חיים במסירות, זכה מידה כנגד מידה, שהותר לו לאכול את בשרם.

ועליו נאמר 'יגיע כפיך כי תאכל אשריך וטוב לך', שבזכות 'יגיע כפיך' שהיה לנח, זכה לשכר של 'כי תאכל' שהותר לו לאכול את הבשר שלהם. ונמצא זוכה לשכר בעולם הזה ובעולם הבא, וזהו כפל הלשון 'אשריך וטוב לך' - אשריך, בעולם הזה, וטוב לך, לעולם הבא.

"והנה עלה זית טרף בפיח": נאמר בתהלים (י"ג, ט): "מי יתן לי אבר כיונה, אעופה ואשכונה". ויש להבין מדוע דוד המלך חשק דווקא בכנפי היונה? וכן, לאן דוד המלך רצה לעוף והיכן ביקש לשכון? והנה המדרש כאן (ילקוט בראשית ח, נט) שואל מהיכן הביאה היונה עלה של זית? - "אמר רב ביבי: שערי גן עדן נפתחו לה ומשם הביאה אותו". על כך אמר דוד המלך: "מי יתן לי אבר נכיונה" - כאותה יונה ששלח נח ונכנסה לגן עדן, אבל אני לא אעשה שטות כמו היונה שנכנסה לגן עדן ויצאה משם, אלא "אעופה ואשכונה" - אני אשכון ואשאר בגן עדן... (פדה נפשי)

"יצר לב האדם רע מנעוריו": משל לאחד הצבאים שהיה רץ בסבכי היער, בחוסר זהירות, ונתקל בעצים מחמת הקרניים המסועפים שלו, שוב נחלץ ושוב רץ, ושוב נתקל, וכן כמה פעמים, הדבר הרגיו אותו, והחליט בדעתו כי למחר יבוא עם גרזן לחרות כל עצי היער. והנה למחרת פגשו חברו, מה לך עם הגרזן, ענה ואמר: אני כורת כל העצים כי הם מפריעים לי בכל פעם וכו'. ענהו חברו החכם ואמר לו, ידידי, אין הבעיה בעצים, הבעיה היא בך, תקצר את קרנותיך הארוכות ותראה שעצי היער לא מפריעים לך. והנמשל: אדם נולד עם מידות שאינן טובות, וכמו"ש הפסוק (איוב י"א, יב) "עיר פרא אדם יולד", ולכן נולד האדם בלתי מהול, הכל כדי להורות "שאדם צריך תיקון", אין אדם מושלם, כך צורת הבריאה, יש מידת גאוה, קמצנות, שררה... אך עלינו מוטל לעמול ולתקן, 'אדם לעמל יולד', וכן כתיב (בראשית ב, טו): ויקח את האדם ויניח אותו בגן עדן לעובדה ולשומרה. והבן. וכשאינן אדם עמל אזי נדמה לו: שאני טוב - והעולם רע.

"וימח את כל היקום אשר על פני האדמה": והטעם לזה על פי משל לאדם שהכין חתונה מפוארת לבנו ובה מטעמים יקרים, יינות מובחרים, פרחים בכל מיני גוונים. ובערב החתונה חלה בנו ומת. לקח האב את כל המטעמים היינות והפרחים ופיזרם, שהרי כל זאת לא עשה אלא בשביל בנו, עכשיו שמת אין צורך בכל זה.

כך אמר הקב"ה: הן כל מה שבראתי, עצים ופרחים, בהמות עופות וחיות, לא בראתי אלא בשביל האדם, עכשיו כשחטא האדם ונמחה מעל פני האדמה, אם כן גם "וימח את כל היקום אשר על פני האדמה". הם מרים אבל מיד ה' ולא לקבל מיד בני אדם אפילו הן מתוקים.

"ויפתח נח את חלון התיבה": בעוונותיהם של דור המבול ננעלו שערי תפילה, ונח במעשיו פתח את הפתחים שיכנסו בהם תיבות התפילה. (אור לשמים)

"אך בשר בנפשו דמו אל תאכלו... מיד כל חיה אדרשנו"
בשר בנפשו אסר להם אבר מן החי (רש"י).

מסופר באחד הסמינרים לחזרה בתשובה השתתף יהודי בעל עסק מפורסם, בענף הממתקים, אותו אדם חילק לילדים מעט שוקולדים וכדומה והילדים כולם שמחו וששו על הממתקים, ואכלו את זה מיד והנה בעל הממתקים רואה את אחד הילדים שלא קיבל ממתק והוא עומד לבד בצד. (אותו ילד היה בנו של אחד המרצים בסמינר),

ניגש אליו בעל הממתקים ושאל אותו האם הוא ג"כ רוצה ממתק הילד השיב כן: הילד לקח את הממתק והחל ללכת, סקרנות עזה תקפה את ליבו של הנותן, והחל ללכת אחרי הנער, והנער מסתובב אנה ואנה עד שמצא את אמא שלו.

ולפתע רואה בעל הממתק את הילד שואל את אמא, אמא האם השוקולד כשר? האמא השיבה לבנה שהממתק אינו כשר ואסור לאוכלו. אותו בעל חברה אמר שאת כל העבירות שבעולם הוא עשה, וברגע זה כשראה ילד קטן שיועד להתגבר על הדבר שהוא הכי אוהב ולהתאפק עד שידע האם זה כשר, זה גרם לו להבין מהו יהודי. אותו רגע שינה את כל חייו, והנ"ל הפך לבעל תשובה. (ר"י צחק"ד)

"וישאר אך נח": כתוב בחז"ל שנח איחר לתת את מזונותיו של האריה והכישו והיה גונח מכאב, נשאלת השאלה מדוע באמת איחר את מזונותיו? מבאר ה"חתם סופר" זצ"ל על פי דברי האבן עזרא מה היה מאכלו של האריה בתיבה הרי אוכל רק בשר? וכתב שכשהוא רעב אוכל גם עשב וירק, ולא ידע נח שהפך ה' את טבעו של האריה שיאכל שם מיד עשב וירק ולכן המתין עד שירעב ואז יתרצה לאכול עשב ולכן הכישו כי כבר המתין על ירק עשב זה מתחילה.

"נח איש צדיק תמים היה בדורותיו": מהו "בדורותיו"? הביא רש"י מהגמרא (בסנהדרין דף ק"ח). ריש לקיש אומר אם בדור של רשעים היה נח צדיק בודאי שהיה צדיק אף בדור של צדיקים.

אמר רבי אושעיא למה הדבר דומה? לקערה של שמן המור המדיפה ריח ניחוח ונעים לכל סביבו, והיתה מונחת במקום שריחות רעים נודפים שם. ואם במקום הזהמה ריח השמן נודף, ודאי אם ניחו הקערה של השמן ליד בשמים יתפשט יותר ריחה הטוב.

ר' יוחנן אומר נח היה צדיק בדורות שלו שהיו רשעים. אמר רבי חנינא למה הדבר דומה? לחבית מלאה יין שהיתה מונחת במרתף של חומץ. כל זמן שהיא במרתף הזה מרגישים בריחה שהוא טוב יותר מריח החומץ, אך כשמוציאים אותה מן המרתף אין מרגישים בריחה. כך נח שהיה בדור של אנשים רעים לכן היתה צדקתו ניכרת, אילו היה בדור של צדיקים לא היתה ניכרת צדקתו.

המשנה (אבות פ"ג מ"א) אומרת כל מי שרוח הבריות נוחה הימנו גם רוח המקום נוחה ממנו. ממילא אם נח היה איש צדיק תמים "בדורותיו" היינו שבני דורו הכירו בצדקתו והלך עמהם בתמימות וביושר, הרי זה לאות כי גם "את האלקים התהלך נח" ורוח המקום גם היא נוחה ממנו. שואל רבינו הבן איש חי זצ"ל מהי הכפילות "נח, נח"?

אלא ידוע הפסוק "כמים הפנים לפנים, כן לב האדם לאדם". (משלי כ"ז, י"ט) דהיינו כפי איך שהאדם מתייחס אל הזולת כך מתייחסים אליו. כפי שדמותו של האדם משתקפת במים, כך התנהגותו משתקפת ביחס הסביבה אליו.

וזהו שנאמר "אלה תולדות נח", אם אתה תהיה נח לבריות, נח במידותיך, בדיבורך ובנימוסיך, הרי התולדות והתוצאות יהיו "נח" - שגם אחרים יהיו נוחים כלפיך. ובדרך רמז "נח" הם אותיות "חן". אם אתה תהיה "נח" לבריות אף תשא "חן" וחסד בעיני כל רואיך.

"ותמלא הארץ חמס": מהו ההבדל בין גזל לחמס? הגזל נוטל בזרוע ואינו משלם. לעומת זה החומס נוטל בזרוע ומשלם.

ותמה המהר"ל מפרגא וכי כאלו צדיקים היו שאם גזלו טרחו לשלם? ודאי שלא! אלא אם אחד גזל מרעהו ובהזדמנות הקרובה גזל רעהו ממנו, הרי שבחשבון כללי בסך הכל כל אחד גזל ושילם...

"ותבוא אליו היונה לעת ערב והנה עלה זית טרף בפיה"
בספר מגדל עוז לרבינו יעקב מעמדן זי"ע מובא דבר מעניין: היונה שבה והעלה בפיה "לעת ערב", מדוע רק חזרה בערב? משום שיום זה שבת היה והיונה אינה תולשת גידולים בשבת. וזו היא הסיבה שמזמרים בשבת את הזמר "יום שבתון" שבו מוזכר "יונה מצאה בו מנוח" שכבר אז היא שמרה שבת.

"ומוראכם וחיתכם יהיה על כל חית הארץ ועל כל

עוף השמים": מבאר רש"י: כל זמן שהתינוק בן יומו חי, אין אתה צריך לשומרו מן העכברים, עוג מלך הבשן מת אתה צריך לשומרו מן העכברים. ובעל החובות הלבבות זצ"ל מנה תופעה מופלאה זו בין טובותיו הגדולות של הבורא יתברך על האדם שעלינו להודות עליהם בכל עת.

"יולד נח שלושה בנים את שם את חם ואת יפת": ומפרש רש"י: ללמדך שעיקר תולדותיהם של צדיקים מעשיהם הטובים. והוסיף רבי שמחה בונים מפשיסחא זי"ע מה הם המעשים הטובים שלימד נח את דורו? דרך הראויה לעבודת ה': "את שם".

על האדם לזכור תמיד את שם ה', כנאמר "שיויתי ה' לנגדי תמיד". "את חם" - על האדם לקיים את מצוות ה' בחום ובהתלהבות. "ואת יפת" - על האדם לעשות אך ורק מעשים יפים, שעליהם נאמר במשנה (אבות ב', א') רבי אומר איזוהי דרך ישרה שהאדם יבחר? כל שהיא תפארת לעושיה ותפארת לו מן האדם.

"וירא אלקים את הארץ והנה נשחתה כי השחית כל

בשר את דרכו על הארץ": מפרש רש"י שאפילו בהמה חיה ועוף השחיתו את דרכם! ובמדרש מובא כי אפילו הארץ השחיתה את דרכה, שהיו זורעים בה חיטים והיתה מוציאה מין אחר!

ותמה הגאון רבי אליהו לופיאן זצ"ל איך נשחתה כל הארץ, והרי רק לבני אדם יש בחירה? ותירץ על פי מעשה שהיה: בעיר לומז'ה היה בית חולים גדול ישן מאוד. והנה לא פעם אירע כי חולים ששכבו בבית החולים נרפאו ממחלה בה היו, ונחלו במחלה אחרת שלא חלו בה מעולם! איש לא הבין מדוע.

יום אחד התאספו רופאים גדולים לחקור את סיבת התחלואה הגוברת בבית חולים משונה זה, והציע רופא גדול ומפורסם שאחרי בדיקת בית החולים התברר לו הענין. והוא כיון שהקירות בנויים מקורות עץ ישנות ובמהלך השנים הרבות נבלעו בקירות חיידקים לאלפים ולרבבות, על כן בהכרח כאשר אדם שרוי זמן רב בין כתלי הבנין, נדבק אף הוא בחיידקים...

ולא עבר זמן רב עד שהביאו טרקטורים גדולים והרסו את כל הבנין עד היסוד, שלא ישאר זכר, ואת כל התכולה והקירות שרפו באש מחוץ לעיר!

לפי מעשה זה הבין הרב מדוע בדור המבול השחיתו אף הבהמות והארץ את דרכם, שכן מעשיהם של אנשי הדור היו כל כך גרועים עד שגם כל סביבותם נדבקו ברעה! ואין ברירה אלא למחוק הכל ולהתחיל מחדש!

"כי מלאה הארץ חמס מפניהם": ואמרו חז"ל: "בוא וראה כמה גדול כוחו של חמס. שהרי דור המבול עברו על הכל ולא נחתם גזר דינם עד שפשטו ידיהם בגזל".

בתקופה האחרונה לחייו של הגאון רבי חיים גריינימן זצ"ל, היתה בבית שאלה של פיקוח נפש, והוא הוצרך להתקשר לרופא בכיר שהכירו, שיבוא מיד לביתו, והיה זה באמצע הלילה. הוא ביקש מנכדו שהיה לצידו, שיביא לו את ספר הטלפונים לראות במדויק את המספר... הנכד שאל אותו: "הרי סבא מתקשר אליו בתדירות כה גבוהה וזוכר את המספר בעל פה ומדוע צריך את הספר?!"...

השיב הגר"ח בפליאה: "עם הזיכרון שלי אני אכן רשאי להשתמש ביום, אך באישון לילה, אם אני טועה בספרה אחת אני עלול להעיר משפחה שלמה, שם צריך אחריות לבדוק שהמספר מדויק בתכלית כדי שלא אכשל חלילה בגזל שינה"... (מתוך מאמר לדמותו)

"ויפץ ה' אותם משם": כתוב במדרש שדור הפלגה חלק מהם קיבלו עונש שנהפכו ל"קופים" ו"פילים". ובספר מלאכת שלמה כתב בשם החסיד המקובל ר' משולם זצ"ל שלפיכך כתוב בגמרא שהרואה קוף או פיל מברך "ברוך משנה הבריות" אע"פ שכל החיות משונות זו מזו, כי דוקא הם היו בתחילתם בני אדם.

גם בספר "שבט מוסר" כתב של "קופים" יש קצת דמיון לאדם וכל מה שרואים שבני אדם עושים, עושים כמוהם, משום שמבקשים לחזור למה שהיו בתחילה. גם על הפילים כתוב שמבינים שפת בני אדם, וידוע שמאלפים אותם לכמה עניינים כמעשה בני אדם.

"ותנח התיבה על הרי אררט": כתוב בילקוט שמעוני על מגילת אסתר שהמן הרשע חיפש עץ גבוה חמישים אמה כדי לתלות עליו את מרדכי ולא מצא רק קורה שהיתה בתוך ביתו. ומהיכן הגיעה קורה כזו לביתו כי בנו "פרשנדתא" היה שר במדינת אררט וכשעזב את מקומו נטל עמו קורה אחת מהתיבה של נח שהיה אורכה חמישים אמה, כי ה' השאיר בכונה תחלה את התיבה שם שיהיה זכרון לכל באי העולם שבא מבול לעולם.

"כי יצר לב האדם רע מנעוריו": שואל ה"אור החיים" הק' מדוע ברא ה' את היצר הרע הגורם להכשיל את האדם בעבירה? והשיב כדי להרבות שכרו של האדם בעולם הבא על ידי שיגבר עליו וינצחו וכך לפי גודל הקושי והצער כך גודל השכר.

הסיק לפי זה ה"חפץ חיים" זצ"ל, במקרה שיש לאדם שתי מצוות לפניו ויכול לעשות רק אחת מהן, ואינו יודע איזה מהם לעשות, עליו לבחור בזו שמרגיש קושי לעשותה! ולמה? כי אם ה"יצר הרע" שיודע ומכיר בערכן של מצוות (כי הרי הוא מלאך) מטיל את כובד משקלו למנוע את האדם מלעשותה, אות וסימן מובהק הוא על גודל וערך המצוה הזו.

והמשיל על כך משל מהחיים, אדם הגיע לשוק לעשות עסקה שתניב לו רווחים יפים, אבל מרוב הצעות ואפשרויות הסתחרר ראשו מה עדיף זה או זה, ממה ירויח וממה דוקא יפסיד. עודו עומד ותוהה נכנס לשוק סוחר ותיק ומנוסה, בחן את הסחורות, התעניין בירר והחליט מה שהחליט, מסחורה מסוימת קנה כמות נכבדת, או אז ידע אותו אדם שזו הסחורה שכדאי לו להשקיע בה ושכרה רב בצידה.

"ויחל נח איש האדמה ויטע כרם": במדרש מובא: (ב"ר פרשה ל"ו): 'א"ר חייא בר אבא בו ביום נטע, בו ביום שתה, בו ביום נתבזה!' וצריך ביאור מה גרם לו לנח שהגיע לבזיון גדול כזה? ויש לתרץ עפ"י משל למה הדבר דומה?

אמר המגיד מדובנא - לאדם אחד שהלך בדרך ופגש בצדיק ידוע שנתפרסם בכל העולם כבעל מופת שברכותיו מתקיימות.

רבי - אמר האיש - ברכני נא שאצליח בענייני פרנסתי.
הריני מברך אותך - אמר הרבי - כי הדבר הראשון שבו תעסוק יצליח בידך מעל המשוער!

מיהר האיש אל ביתו שמח וטוב לב ומיד כאשר נכנס אל הבית פנימה קרא אל אשתו: מהר! הביאי לי את התיבה בה אנו שומרים את כל חסכונותינו! בכוונתו היה לקחת את הכסף ולעשות בו מסחר כדי שברכת הצדיק תתקיים ויצליח בו מאוד.

אולם האשה ששמעה את צעקותיו חשבה כי דעתו השתבשה עליו וכי הוא מבקש לבזוז את מעט כספם שחסכו כדי להשיא את בנותיהם, על כן מיהרה והשיבה לו כי בשום פנים ואופן אין בדעתה לתת לו את התיבה. כעס האיש על אשתו וביניהם פרץ ריב מר. כיון שריב זה היה הדבר הראשון בו עסק, "הצליח" הריב מעל המשוער... ברכתו של הצדיק התקיימה במלואה.

כן הוא גם הנמשל - אמר המגיד - אחרי המבול התעוררה בעולם מדת החסד מאת הקדוש ברוך הוא כדי שנח יבנהו מהרה על מכונו כבתחילה, ובוודאי שאם היה נח עוסק בבנין העולם היה מתברך מאד אולם נח במקום לעסוק בבנין וישוב העולם נטע לעצמו כרם כדי לשתות יין על כן שרתה בכרם הזה הברכה: בו ביום נטע, ובו ביום שתה והוא שגרם לו שהשתכר, ומשום כך גם בו ביום נתבזה!

"אלה תולדות נח": תולדותיהם של צדיקים מעשים טובים (רש"י). בעל ה"בית הלוי" אמר שכל ימיו התפלל שלא יזדקק לזכות של "ברא מזכא אבא".

"תחתיים שניים ושלישים תעשה": בראשית ימי הנסיעה ברכבת התחלקו הנסיעות לג' מחלקות.

מחלקה ראשונה הייתה מחלקה מפוארת עם כיסאות מרופדים, מרחב נאה ושירות אישי לנוסעים. מטבע הדברים היה מחיר הנסיעה במחלקה ראשונה מופקע כטיסה במטוסי זמננו.

במחלקה השנייה היו מושבים סבירים ללא שירות אישי וללא מרחב, כעין האוטובוסים של ימינו. ובמחלקה השלישית - בה היו כרטיסים זולים מאוד - היו ספסלי עץ נוקשים בצדדים ושטח אמצעי שבו היו בערבוביה חיות ותרגולות, בני אדם וסלי קניות, תיקי נסיעות ומה לא...

באחת הפעמים נסע רב מסוים ברכבת וקנה כרטיס פשוט למחלקה השלישית. הצטנע הרב בפניה ולמד. עבר לידו משכיל אחד שתהה כדי לקנטרו: "רבי, תמהני על צדיק כמוך שנוסע במחלקה שלישית". השיב הרב: "עלי אין זו תמיהה. שכן ישנן דרגות של צדיקים. צדיקים דרגה א', צדיקים דרגה ב' וצדיקים כמוני - דרגה ג'. לפיכך נוסע אני במחלקה השלישית. אולם תמהני עליך, כיצד חצוף ממדרגה ראשונה כמוך נוסע בקרון המחלקה השלישית..."

"כי מלאה הארץ חמס": בעיר חיפה דרו שני יהודים שעמלו לפרנסתם והיו רואי חשבון. האחד התפרנס ברווח, והיה "ברומו של עולם" והשני התפרנס בקושי ובדוחק.

הגיע הראשון שהתפרנס בכבוד, אל החזון איש ושאל: בחסדי ה' טוב לי בפרנסה, אך מתירא אני על חינוך הילדים בעיר זו שמא תשפיע הסיבה עליהם. השיב החזון איש: "אם כן קמים ועוזבים את המקום!" ואכן כך עשה, הוא עזב את חיפה, ויתר על הפרנסה ברווח והלך לדור בירושלים.

והנה גם השני שהתפרנס בקושי, בא לשאול את החזון איש בנוסח הבא: "פרנסתי בקושי, וברצוני לעזוב את חיפה, מה עלי לעשות?" מיד שאלו החזון איש: מה עם חינוך הילדים? השיב הלה: "מצד זה אני נמצא במקום טוב ליד בית ספר חרדי, אבל בגלל דוחק הפרנסה ברצוני לעבור לתל אביב". השיב לו החזון איש: "בשביל פרנסה לא עוזבים את המקום!" (איש לרעהו)

"ומוראכם וחתכם יהיה על כל חית השדה" פעם אחת נסע הרה"ק רבי אורי מסטרעליק זי"ע עם אחדים מתלמידיו דרך יער, ובאמצע הדרך עמדו הסוסים ולא חפצו ללכת הלאה. הלך בעל העגלה לראות מה קרה, וראה דוב עומד וחפץ לדלג על הסוסים. התחיל בעל העגלה לצעוק, אמר לו הרבי אל תתיירא, והלך מהעגלה עד סמוך לדוב, הגביה מעט כובעו מעל מצחו, ומיד ברח הדוב. אמר רבינו הקדוש לתלמידים שהתפעלו, אל תחשבו שזהו מופת, כתוב 'ומוראכם וחתכם יהיה על כל חית השדה' אם האדם אינו מקלקל צלם אלוקים שעליו, אין לו לירא משום חיה.

זהו שאמרו במשנה (אבות ג, א) 'כל שרוח הבריות נוחה הימנו' בריות - רומז לכל בעלי חיים, אם הם נוחים הימנו ואינם אויבים לו, סימן היא שגם רוח המקום נוחה הימנו.

"אלה תולדות נח נח איש צדיק תמים היה בדורותיו": "אלה תולדות נח נח איש צדיק תמים היה בדורותיו את האלוקים התהלך נח": רבינו האור החיים הקדוש מביא את דברי המדרש שהצדיק נח לא התעסק בפריה ורביה במשך 500 שנה, כי הוא ראה שבני הדור מכעיסים את הקדוש ברוך הוא, ולא רצה שהבנים שלו ימשכו אחריהם, ורק בסמיכות לגזירת המבול הוליד את בניו, היות שבזמנם לא היו נענשים רק אחרי גיל 100, ולכך חישב שהבכור מבניו לא יגיע לגיל מאה שנה בזמן המבול.

ובזה מפרש את הפסוק 'את האלוקים התהלך נח' - שחשש נח שהבנים שלו יכעיסו את הקדוש ברוך הוא וישפוט אותם במידת הדין המכונה 'אלוקים', ולכן 'יוולד נח שלושה בנים' בחשבון שיהיו פחות מגיל 100 בזמן גזירת המבול. כמו כן, בפרשת לך לך מביא רבינו הקדוש את דברי המדרש שאברהם אבינו חשש שיהיו לו בנים שאינם מהוגנים, וביקש שאם כך, שלא יהיו לו ילדים בכלל.

וזה לשון המדרש: 'שני בני אדם אמרו דבר אחד, אברהם ודוד, אברהם כתיב ביה 'ה' אלוקים מה תתן לי', אמר לפניו רבונו של עולם אם עתיד אני להעמיד בנים ולהכעיסך מוטב לי ואני הולך עירי. דוד אמר 'וראה אם דרך עצב בי ונחני בדרך עולם', אמר לפניו רבונו של עולם אם עתיד אני להעמיד בנים להעציבך מוטב לי, ונחני בדרך עולם'. ובפרשת ויגש כתב רבינו הקדוש וזה לשון קודשו: 'דבר ידוע הוא, כי הצדיקים יותר יחפצו בהיעדר הבן, בהיותו בן מביש...'

"ואתה קח לך... ואספת אליך...": נראה דהתורה הקדושה מלמדת את האדם דרך ארץ בשעת אכילה, דהנה יש שני אופנים בשעת אכילה, או שיתכופף האדם לאוכל או להביא את המאכל אליו, ומובא בשם הרבי ר' מיכל מזלאטשוב זי"ע שדרך הרעבתנים לכופף ראשם ורובם על הצלחת שבו נמצא האוכל, אבל אין זה דרכי החסידים עדיני הנפש, אלא צריך להביא המאכל אל פיו ולא פיו אל המאכל, וזה "ואתה קח לך מכל מאכל ואספת אליך" ולאכול בדרך ארץ כמדובר. (מעדני מלך)

'צדיק תמים': שנים רבות הקפיד הגאון רבי יהודה צדקה זצ"ל, ראש ישיבת פורת יוסף, לקום בחצות לילה, לקונן על חורבן בית המקדש ועל גלות השכינה ואחר כך היה משכים בבוקר לתפילת שחרית כותיקין. שני דברים אלה - אמר הרב - דרושים לאדם לעבודת ה' ורמז לכך מה שנאמר בתורה: "אלה תולדות נח נח איש צדיק תמים היה בדורותיו", "נח נח" הם ראשית תיבות: נְקוּדַת תְּצוּת וְנָץ תְּמָה, שהמקפיד בהם הוא צדיק תמים בדורותיו!

ר' קדמי בציון הרה"ג יורם אברג'ל

קדמי ביטוחים

**המרכז הארצי
סדר תיק ביטוח
חיים. פנסיה. משכנתא
תאונות אישיות. אובדן כושר עבודה.
מחלות קשות. בריאות. סיעוד.
*5 דקמ אלף ז'אט ואקפויס פירוט***

2770 * מתקשרים ומרוויחים...

לע"נ: ר' משה בר גימול, מרת רחמה בת ביחה, ר'אברהם נתניהו בר אסתר רוזה וניסים בני רחמה ז"ל

לעילוי נשמת קלוד מלוי בן חסיבה מיכל בת רינה זקלין בת ממו ז"ל

לעילוי נשמת ר' יצחק ונונו בן ממו ראובן פרץ בן שמחה

לרפואה והצלחת אראלה בת לילי רחל בת זהבה אריאב בן שרה

לרפואה והצלחת אליס ונונו בת קמרה יונה בת אסתר

לרפואה והצלחת אהרון רונן בן אליס ויצחק ונונו ומשפחתו